

γαϊδούρι

γαϊδούρι, το, ουσ. [*μσν. γαϊδούριν <μτγν. γαϊδάριον*], ο γάιδαρος (βλ. λ.). Υποκορ. **γαϊδουράκι, το** (βλ. λ.). βλ. και φρ. γάιδαρος. (Ακολουθούν 16 φρ.)·

- *από καβάλα σ' άλογο, κάθισε σε γαϊδούρι*, λέγεται ειρωνικά για κάποιον που ξέπεσε οικονομικά ή κοινωνικά: «κάποτε ήταν όλο μεγαλεία, αλλά τα 'φερε έτσι η ζωή και κάποια στιγμή από καβάλα σ' άλογο, κάθισε σε γαϊδούρι». Συνών. *από δήμαρχος κλητήρας*·

- *γαϊδούρι ακαπίστρωτο (ξεκαπίστρωτο)*, άνθρωπος ασύδοτος, αναιδής, θρασύς: «δεν μπορεί κανένας να του περιορίσει, γιατί είναι γαϊδούρι ξεκαπίστρωτο». Από την εικόνα του γαϊδουριού που, όταν δεν του έχουμε φορέσει καπίστρι, κινείται ασύδοτα·

- *γαϊδούρι ασαμάρωτο (ξεσαμάρωτο)*, άνθρωπος χωρίς την παραμικρή ευγένεια, ο αγροίκος, ο άξεστος: «όχι μόνο δεν έχει ευγένεια αλλά είναι και γαϊδούρι ασαμάρωτο»·

- *δεν μπορεί να μοιράσει δυο γαϊδουριών άχυρο ή δεν μπορεί να χωρίσει δυο γαϊδουριών άχυρο ή δεν ξέρει να μοιράσει δυο γαϊδουριών άχυρο ή δεν ξέρει να χωρίσει δυο γαϊδουριών άχυρο*, είναι εντελώς ανόητος ή είναι εντελώς ανίκανος να φέρει σε πέρας μια δουλειά ή υπόθεση: «δεν του εμπιστευόμαστε καμιά δουλειά, γιατί δεν μπορεί ο φουκαράς να μοιράσει δυο γαϊδουριών άχυρο»·

- *δουλεύει σαν γαϊδούρι ή δουλεύει σαν το γαϊδούρι*, δουλεύει πολύ σκληρά, εντατικά και εξαντλητικά: «απ' το πρωί μέχρι το βράδυ δουλεύει σαν γαϊδούρι για να τα βγάλει πέρα». Για συνών. βλ. φρ. *δουλεύει σαν σκυλί ή δουλεύει σαν το σκυλί*, λ. *σκυλί*·

- *δουλεύουν τ' άλογα για να τρώνε τα γαϊδούρια*, δηλώνει πως σε μια κοινή προσπάθεια, ενώ δουλεύουν οι άξιοι, απολαμβάνουν και οι ανάξιοι: «ο βουλευτής του ΠΑ.ΣΟ.Κ. Γεωργακόπουλος δήλωσε πως με το νέο εκλογικό νόμο που θέλει να περάσει η κυβέρνηση, θα δουλεύουν τ' άλογα για να τρώνε τα γαϊδούρια»·

- *εγώ μιλάω ή γαϊδούρι κλάνει; έκφραση απηυδισμένου ατόμου που αντιλαμβάνεται πως κανείς δεν ακούει, κανείς δεν παίρνει στα σοβαρά αυτά που λέει*: «αμάν, ρε παιδιά, δώστε λίγη προσοχή σ' αυτά που λέω, εγώ μιλάω ή γαϊδούρι κλάνει; || *εγώ μιλάω ή γαϊδούρι κλάνει και δεν κάνει κανείς αυτά που λέω;*»·

- *έκανε καβάλα σε στραβό γαϊδούρι*, απέτυχε οικτρά σε κάποια προσπάθειά του: «θέλησε να στήσει μια δουλειά, αλλά έκανε καβάλα σε στραβό γαϊδούρι και τώρα έχει προβλήματα»·

- *καλύτερα γαϊδούρι που κουβαλάει παρά άλογο που κλάνει*, είναι προτιμότερος αυτός που δεν έχει εμφάνιση, αλλά είναι ήρεμος και εργατικός, παρά αυτός που είναι όμορφος, αλλά είναι ατίθασος και προβληματικός: «ο μικρός του ο γιος είναι κάπως κακομούτσουνος, αλλά σκοτώνεται στη δουλειά, ενώ ο μεγάλος, που είναι τ' ομορφόπαιδο της οικογένειας, τους δημιουργεί συνεχώς προβλήματα. -Α, να σου πω, φίλε μου. Καλύτερα γαϊδούρι που κουβαλάει παρά άλογο που κλάνει»·

- *κυπραίικο γαϊδούρι, α.* άνθρωπος πολύ αγενής, ανάγωγος, αδιάντροπος, άξεστος, αναισθητος, αφιλότιμος, αχάριστος: «όπου και να πάει φέρεται σαν κυπραίικο γαϊδούρι». **β.** άνθρωπος ισχυρογνώμονας, πεισματάρης: «είναι τέτοιο κυπραίικο γαϊδούρι, που δεν του αλλάζεις εύκολα γνώμη». Από το ότι τα γαϊδούρια αυτής της ράτσας είναι πολύ δύστροπα και πεισματάρικα. Πρόσφατη δήλωση του Ντεκτάς (23/9/2003) αναφέρει πως οι μόνοι γνήσιοι κάτοικοι της Κύπρου είναι τα γαϊδούρια(!!!)·

- *όλοι με τα χρυσά βελούδα, ποιος θα βόσκει τα γαϊδούρια;* λέγεται στην περίπτωση που σε μια επιχείρηση, σε ένα οργανωμένο σύνολο, όταν όλοι ενδιαφέρονται να κάνουν το αφεντικό, να καλοπερνούν, τότε η δουλειά ή οι υποθέσεις δε θα προωθούνται, αφού κανένας δε θα δουλεύει: «αν θέλουμε όλοι μας να το παίξουμε αφεντικά για να καλοπερνάμε, τότε το εργοστάσιό μας θα πάει φούντο, γιατί όλοι με τα χρυσά βελούδα, ποιος θα βόσκει τα γαϊδούρια;»·

- παλιό γαϊδούρι καινούρια περπατησιά, γίνεται; ο κακός ή ο απατεώνας, δεν μπορεί να αλλάξει χαρακτήρα ή τις συνήθειές του. Συνήθως η φρ. κλείνει πάλι από τον ομιλητή με το δε γίνεται·

- στ' αλόγου τον τόπο γαϊδούρι μη δένεις, όλες τις θέσεις πρέπει να τις καταλαμβάνουν άνθρωποι με αξιοσύνη, με αυξημένες ικανότητες: «τώρα που ανάλαβες υπουργός να ξεχάσεις τα ρουσφέτια και στ' αλόγου τον τόπο γαϊδούρι μη δένεις»·

- τα στραβά γαϊδούρια τη νύχτα πάν' και βόσκουν, παράλληλες είναι και οι πράξεις των ιδιότροπων ανθρώπων: «καλημέρα του λες και βρίσκεις τον μελά σου, αλλά τα στραβά γαϊδούρια τη νύχτα πάν' και βόσκουν»·

- τα ψωριάρικα γαϊδούρια από βουνό σε βουνό μυρίζονται, λέγεται ειρωνικά στην περίπτωση που κάποιος απατεώνας ή παράνομος συνταίριαξε με κάποιον όμοιό του ή στην περίπτωση που κάνουν παρέα δυο άτομα του ιδίου χαμηλού πνευματικού επιπέδου: «χαρτοπαίχτης ο ένας, νταβατζής ο άλλος τακίμιασαν μια χαρά, γιατί τα ψωριάρικα γαϊδούρια από βουνό σε βουνό μυρίζονται || βλάκας αυτός, βρήκε και μια που είναι ντιπ χαιβάνι και σκέφτεται να τη παντρευτεί, γιατί βλέπεις τα ψωριάρικα γαϊδούρια από βουνό σε βουνό μυρίζονται». Συνών. βρήκε ο Φίλιππος το Ναθαναήλ (β) / είναι ραμμένοι φόδρα με φόδρα (β) / κύλησε ο τεντζερης και βρήκε το καπάκι (β) / ο βρομιάρης τον βρομιάρη αγαπά / όμοιος τον όμοιο (β) / όμοιος τον όμοιο κι η κοπριά στα λάχανα·

- το μισιακό γαϊδούρι το τρώει ο λύκος, βλ. λ. [μισιακός](#).

Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας